

Ks. Andrzej Kuliberda

Instytut Wyższych Studiów Teologicznych – Częstochowa

kuliberda1994@gmail.com

ORCID: 0009-0002-7539-2208

Article submitted: 10.09.2025; accepted: 11.10.2025.

Przebieg i znaczenie pastoralne VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej

The Course and Pastoral Significance of the Eighth Eucharistic Congress of the Archdiocese of Częstochowa

Abstrakt: Artykuł podejmuje problematykę przebiegu i znaczenia pastoralnego VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej. Omawiany archidiecezjalny kongres poprzedzony został licznymi parafialnymi i lokalnymi kongresami eucharystycznymi, w ramach których kilkakrotnie zostały ustanowione kaplice dziennej adoracji Najświętszego Sakramentu. W ramach wydarzeń kongresowych odbyła się sesja naukowa, został odczytany list arcybiskupa częstochowskiego we wszystkich kościołach i kaplicach archidiecezji oraz miały miejsce liczne stacje kongresowe. Punktem kulminacyjnym kongresu była jubileuszowa Msza św. w bazylice archikatedralnej w Częstochowie. W dniu zakończenia kongresu arcybiskup częstochowski wydał dekret dotyczący praktyk eucharystycznych w życiu parafialnym. Dekret ten pozostaje punktem odniesienia dla oceny aktualnej pobożności i kultu eucharystycznego w archidiecezji częstochowskiej w kontekście postulatów wobec trwającego IX Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej.

Słowa kluczowe: Eucharystia, archidiecezja częstochowska, kongres eucharystyczny, kult, wiara

Abstract: The article explores both the proceedings and the pastoral significance of the Eighth Eucharistic Congress of the Archdiocese of Częstochowa. The archdiocesan gathering was preceded by numerous parish and local Eucharistic congresses, during which several chapels dedicated to the daily adoration of the Blessed Sacrament were established. The program of the congress included a scholarly symposium, the public proclamation of a pastoral letter from the Archbishop of Częstochowa in all churches and chapels of the archdiocese, as well as a series of congress stations. The culminating moment of the congress was the jubilee celebration of the Holy Mass in the Archcathedral Basilica of Częstochowa. At the conclusion of the congress, the Archbishop of Częstochowa issued a decree regarding Eucharistic practices in parish life. This decree continues to serve as a point of reference for evaluating the current state of Eucharistic devotion and worship within the Archdiocese of Częstochowa, particularly in relation to the pastoral objectives of the ongoing Ninth Eucharistic Congress.

Keywords: Eucharist, Archdiocese of Częstochowa, Eucharistic Congress, liturgical devotion, faith

Diecezja częstochowska została utworzona 28 października 1925 r. przez papieża Piusa XI mocą bulli *Vixdum Poloniae unitas*, a następnie podniesiona do rangi archidiecezji przez papieża Jana Pawła II bullą *Totus Tuus Poloniae populus* 25 marca 1992 r. Przeżywany obecnie jubileusz 100-lecia jej istnienia jest okazją do głębokiej refleksji nad dziejami, tożsamością, a także perspektywą duszpasterską Kościoła częstochowskiego.

Położenie wokół Jasnej Góry z Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej, liczne sanktuaria i kult maryjny, nauczanie papieskie i biskupów częstochowskich, zadania wobec Kościoła w Polsce i przybywających pielgrzymów jednoznacznie wskazują na maryjny charakter archidiecezji częstochowskiej. Drugim, a w porządku ontologicznym tak naprawdę pierwszym, rysem Kościoła częstochowskiego jest jego charakter eucharystyczny. Co prawda cały Kościół powszechny, a w konsekwencji każdy Kościół partykularny, żyje dzięki Eucharystii, to jednak trzeba mówić o jakimś wyjątkowym zamyśle eucharystycznym biskupów częstochowskich względem powierzonego ich pasterskiej pieczy ludu Bożego.

Wyrazem eucharystycznego wymiaru są diecezjalne kongresy eucharystyczne organizowane zarówno u zarania dziejów Kościoła częstochowskiego, jak i z okazji 80-lecia oraz 100-lecia jego istnienia. Abp Stanisław Nowak w liście z okazji 80-lecia diecezji i VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej napisał:

Nasza diecezja od samego początku została ustawiona eucharystycznie i maryjnie. Pierwszy biskup częstochowski Teodor Kubina, który zorganizował struktury kościelne nowo powstałej diecezji nazwał się pierwszym ministrem Matki Najświętszej, a pierwszą jego katedrą była bazylika na Jasnej Górze, której 350-lecie cudownej obrony obchodzić będziemy 18 listopada. Biskup Kubina dla ożywienia czci i miłości Najświętszego Sakramentu zorganizował 7 diecezjalnych Kongresów Eucharystycznych¹.

Międzywojenne kongresy eucharystyczne w nowo powstałej diecezji częstochowskiej imponują zamysłem pastoralnym, rozmachem, częstotliwością, programem i postawionymi celami w kontekście ówczesnych problemów kościelnych oraz społecznych. Pozostają one nie tylko złotymi kartami historii Kościoła częstochowskiego, ale również ważnym punktem odniesienia dla zrozumienia jego tożsamości i projektowania jego duszpasterskiej działalności².

Dlatego decyzja arcybiskupów częstochowskich, by pośród innych inicjatyw kościelnych w 80., a następnie w 100. rocznicę powołania diecezji zorganizować kolejne tym razem już archidiecezjalne kongresy eucharystyczne, jest nie tylko nawiązaniem do historycznych początków diecezji, ale przede wszystkim umacnianiem tożsamości eucharystycznej Kościoła częstochowskiego. Celem niniejszego artykułu jest zarysowanie przebiegu VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej oraz przedstawienie jego wpływu na życie i pobożność eucharystyczną Kościoła częstochowskiego z odniesieniem do aktualnego stanu religijnego. W tym celu chcemy w pierwszym punkcie artykułu ukazać kongresy eucharystyczne jako miejsce i czas odnowy wiary oraz kultu. Kolejne trzy punkty będą analizą przebiegu VIII Kongresu Eucharystycznego i jego wpływu na życie religijne archidiecezji. Ostatni punkt zawierać będzie wnioski i postulaty pastoralne w kontekście trwającego IX Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej. Całość zostanie uwieńczona podsumowaniem.

1. Kongres eucharystyczny w służbie odnowy wiary i kultu

Wiara Kościoła z istoty swojej jest wiarą eucharystyczną, a Eucharystia jest jej streszczeniem i podsumowaniem. Należyćie sprawowana Msza św. wyraża wiarę, a także ją umacnia i daje jej wzrost³. Na wielkość i bogactwo eucharystycznej wiary

¹ S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na 80-lecie Diecezji Częstochowskiej i VIII Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 9–11, s. 74.

² Por. M. Sikora, *Kongresy eucharystyczne Diecezji Częstochowskiej i ich znaczenie w życiu religijnym*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” 3 (1975), s. 95–114.

³ Por. KKK, nr 1327; Benedykt XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis* (dalej SCar), nr 5; C. Krakowiak, *Kult Eucharystii w nauczaniu Benedykta XVI*, [w:] *Teologiczne refleksje wokół tajemnic wiary*, red. R. Ceglarek, P. Maciaszek, Częstochowa 2020, s. 71; A. Kuliberda, *Eucha-*

wskazuje wiele terminów używanych na określenie Najświętszego Sakramentu i jego wymiarów, jak np. uczta, ofiara i dziękczynienie⁴. Wszystkie wymiary Eucharystii łączą się ze sobą i nabierają pełnego znaczenia w perspektywie tajemnicy realnej obecności Chrystusa pod postaciami konsekrowanego chleba i wina. Ten aspekt Najświętszego Sakramentu najbardziej wystawia na próbę wiarę wierzących i domaga się jednoznacznego nauczania⁵.

Eucharystia w sposób bezkrwawy uobecnia zbawczą ofiarę Krzyża w momencie, gdy przez słowa konsekracji Chrystus zaczyna być obecny pod postaciami chleba i wina. Ta sakramentalna obecność jest prawdziwa, rzeczywista i substancjalna. Po przemienieniu substancji, czyli natury chleba i wina, w Ciało i Krew Chrystusa z chleba i wina nic nie pozostaje oprócz samych postaci. Oznacza to, że po konsekracji pod postaciami chleba oraz wina cały i pełny Chrystus Pan – prawdziwy Bóg i prawdziwy człowiek – jest obecny w swojej fizycznej rzeczywistości, także cielesnie, choć nie w ten sam sposób, w jaki ciała znajdują się w miejscu⁶. Eucharystia jest zatem tajemnicą obecności, przez którą wypełnia się obietnica Jezusa pozostania z Kościołem aż do skończenia świata. To wymaga od wierzących, by stając w obliczu Najświętszego Sakramentu, mieli głęboką świadomość, że znajdują się przed samym Chrystusem⁷.

Dla ożywienia eucharystycznej wiary potrzeba odpowiedniej jakości homilii oraz katechezy mistagogicznej, które pomagają wiernym głębiej wnikać w sprawowane tajemnice. Homilia z natury swojej jest mistagogiczna, ponieważ wprowadza w sprawowane misterium. Jej zadaniem jest ukazanie Chrystusa, który w sprawowanej liturgii dokonuje dzieła zbawienia. Celem homilii głoszonej w ramach Eucharystii jest doprowadzenie uczestnika liturgii do zjednoczenia z Chrystusem w Komunii Św. i otwarcie na Jego zbawcze działanie⁸. Najlepszą jednak katechezą o Mszy św. jest sama Eucharystia dobrze celebrowana. Dlatego wszyscy wierni powinni dołożyć wszelkich starań, aby była uroczyście sprawowana, zgodnie z ustalonymi normami i przewidzianą przez prawo kościelne posługą różnych osób z zachowaniem sakralnego charakteru śpiewu i muzyki liturgicznej⁹. Należy przy tym pamiętać, że tylko ten może wprowadzać w misterium Eucharystii, kto ją sam intensywnie przeżywa

rystia w życiu i posłudze katechety, [w:] *Eucharystyczna formacja katechetów i katechizowanych*, red. R. Ceglarek, M. Jędrzejcki, Częstochowa 2022, s. 65.

⁴ Por. KKK, nr 1328–1332.

⁵ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Mane nobiscum Domine* (dalej MND), nr 16; K. Zadrozny, *Obecność Jezusa w Eucharystii źródłem życia Kościoła*, [w:] *Teologiczne refleksje wokół tajemnic wiary*, red. R. Ceglarek, P. Maciaszek, Częstochowa 2020, s. 203–205.

⁶ Por. Paweł VI, Encyklika *Mysterium fidei*, [w:] *To czyście na moją pamiątkę. Eucharystia w dokumentach Kościoła*, oprac. J. Miazek, Warszawa 1987, s. 21, 24, 25.

⁷ Por. MND, nr 16.

⁸ Por. W. Broński, *Homilia*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fijałkowski, Lublin 2006, s. 289–290.

⁹ Por. MND, nr 17.

i jest jej świadkiem. Dla intensywnego przeżywania Eucharystii potrzeba nieustannego nawracania, sakramentalnej pokuty i adoracji Najświętszego Sakramentu. Adoracja poza Mszą św. przedłuża i intensyfikuje to, co się dokonało podczas samej celebracji liturgicznej. Jedynie przez adorację można dojrzeć do głębokiego i autentycznego przyjęcia Chrystusa. W tym akcie osobowego spotkania z Chrystusem Panem dojrzewa także posłannictwo społeczne, zawarte w Eucharystii¹⁰.

Uprzywilejowanym miejscem nauczania kościelnego o Eucharystii, a tym samym budzenia i pogłębiania wiary w rzeczywistą obecność Chrystusa pod postacią chleba i wina, są kongresy eucharystyczne. Ta forma pobożności eucharystycznej jest prawdziwą szkołą liturgii i celebracji, ma także aspekt społeczny, a czasami jej owocem są nowe dzieła miłosierdzia. Najważniejszym aktem kongresowym jest uroczysta Eucharystia połączona z procesją eucharystyczną. Tym samym kongres staje się publiczną i uroczystą manifestacją wiary. Z reguły też kongresy kończą się różnego rodzaju postanowieniami końcowymi¹¹. Zadaniem współczesnych kongresów jest jeszcze bardziej ukazywać i pogłębiać istniejącą więź pomiędzy tajemnicą eucharystyczną, akcją liturgiczną oraz nową służbą duchową wynikającą z Eucharystii jako sakramentu miłości¹².

2. Parafialne i lokalne stacje kongresowe

VIII Kongres Eucharystyczny w dziejach Kościoła częstochowskiego poprzedził małe kongresy lokalne i parafialne, które odbyły się w wielu miejscach archidiecezji¹³. Ściśle mówiąc, nie wchodziły one w program VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej. Jednak w praktyce duszpasterskiej i przekazach medialnych traktowano je jako stacje archidiecezjalnego kongresu eucharystycznego.

a) Kongres w Radomsku

Lokalny kongres eucharystyczny w Radomsku odbył się w pierwszy czwartek miesiąca 5 maja 2005 r. Spotkanie kongresowe rozpoczęło się w kościele św. Lamberta o godz. 17.00 od konferencji ks. dra Teofila Siudego pt. *Eucharystia źródłem miłości i pokoju*. Po prelekcji uformowała się procesja eucharystyczna, która wyruszyła do kościoła NMP Królowej Polski, gdzie zaplanowano Mszę św. Pod przewodnictwem abpa

¹⁰ Por. SCar, nr 66.

¹¹ Por. S. Koperek, *Polskie kongresy eucharystyczne*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 39 (1986) nr 4, s. 325–344; Tenże, *Przesłanie kongresów eucharystycznych*, „Liturgia Sacra” 3 (1997), nr 1, 49–56; S. Szymecki, *Czemu ma dziś służyć Kongres Eucharystyczny*, „Studia Theologica Varsaviensia” 25 (1987) nr 1, s. 143–156.

¹² Por. SCar, nr 5.

¹³ Por. S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na 80-lecie diecezji częstochowskiej i VIII Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 9–11, s. 75.

Stanisława Nowaka, w asyście członków kapituły kolegiackiej, księży, pocztów sztandarowych i służby liturgicznej ulicami miasta przeszło około 1000 wiernych podążając za Jezusem Eucharystycznym i wielbiąc Jego majestat. Podczas Eucharystii metropolita częstochowski poświęcił nową kaplicę wieczystej adoracji, do której uroczystie przeniesiono Najświętszy Sakrament. W homilii pasterz Kościoła częstochowskiego zachęcał wiernych do częstej adoracji i kontemplacji Jezusa Eucharystycznego¹⁴. W liście zapowiadającym rozpoczęcie wieczystej adoracji w kościele NMP Królowej Polski w Radomsku przypomniał, że do adoracji i kontemplacji Pana Jezusa najbardziej usposabiają okoliczności, kiedy na cały dzień wystawia się Hostię Świętą¹⁵. Prosił w nim też, by wierni przy pomocy *Księgi adoracji* i Bractwa Eucharystycznego tak się organizowali, by Pan Jezus wystawiony do publicznej adoracji nigdy nie pozostawał sam¹⁶.

b) Kongres w Kłobucku

Kongres eucharystyczny w Kłobucku trwał od 13 do 16 maja 2005 r. Przygotowany wcześniej program kongresu był realizowany równolegle we wszystkich trzech kościołach Kłobucka, a dopełniały go uroczystości o charakterze centralnym, jednoczące wspólnoty parafii św. Marcina, Matki Bożej Fatimskiej i Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Każdemu z czterech dni kongresowych towarzyszyła odpowiednia myśl przewodnia. W piątek 13 maja rozważano prawdę: „Eucharystia – sakrament miłości i adoracji”; sobotę przeżywano pod hasłem: „Najświętszy Sakrament umacnia naszą wiarę”; tematem rozważań niedzielnych były słowa: „Kłobuck – miastem Jezusa i Maryi”; w poniedziałek zaś mówiono na temat: „Maryja prowadzi do Jezusa”. Uroczystościom niedzielnym przewodniczył bp Antoni Długosz. Po nieszpórach, odprowadzonych w kościele św. Marcina, wyruszyła ku świątyni Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa procesja eucharystyczna, w której tłumnie wzięli udział mieszkańcy miasta. Na ołtarzu polowym ustawionym przy świątyni Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa została odprawiona Msza św. W homilii bp Długosz przypomniał, że nasze *odprawianie* Mszy św. ma być przede wszystkim ofiarą składaną Bogu Ojcu. Ostatni dzień kongresu zgromadził księży i wiernych nie tylko z miasta Kłobucka, ale również z całego dekanatu. Uroczystościom przewodniczył bp Jan Wątroba, który poprowadził rozpoczynającą wydarzenie procesję z kościoła św. Marcina na Rynek im. Jana Pawła II. W procesji niesiony był słynący łaskami obraz Najświętszej Maryi Panny Kłobuckiej Niepokalanej Ucieczki Grzeszników¹⁷.

¹⁴ Por. W. Mścichowski, *Archidiecejalny Kongres Eucharystyczny w Radomsku*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 21, s. 1, 4.

¹⁵ Abp Stanisław Nowak nazywa i ustanawia kaplicę wieczystej adoracji również w przypadku tylko dziennej adoracji Najświętszego Sakramentu.

¹⁶ Por. S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na rozpoczęcie wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu w Radomsku 5 maja 2005 roku*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 115, 117.

¹⁷ Por. K. Woynarowska, *Za Maryją idziemy do Jezusa*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 22,

W słowie do wiernych dekanatu kłobuckiego przed kongresem arcybiskup metropolita częstochowski podkreślił, że Kłobuck jest miastem eucharystycznym i maryjnym zarazem. Przypomniął, że 70 lat wcześniej w tej miejscowości miał miejsce Diecezjalny Kongres Eucharystyczny i że w nawiązaniu do tego historycznego wydarzenia w kościele parafialnym św. Marcina odbywa się całodzienna adoracja Najświętszego Sakramentu i zbudowany został kościół pod wezwaniem Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Zachęcał, by uroczystości kongresowe zaowocowały pogłębieniem i odnowieniem czci oraz miłości dla sakramentu rzeczywistej obecności Jezusa pod postaciami chleba i wina, a także by od Eucharystii przechodzić do czynów miłosierdzia¹⁸.

c) Kongres w Wieluniu

W oktawie uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej odbył się lokalny kongres eucharystyczny w Wieluniu. Trwał on przez trzy dni od 29 do 31 maja 2005 r. Dniem inauguracyjnym kongres była niedziela, podczas której w każdym kościele wieluńskim głoszone homilie były poświęcone tematowi Eucharystii. W każdej świątyni miasta podjęto również adorację Najświętszego Sakramentu, która była kontynuowana w drugim i trzecim dniu kongresu. Centralna uroczystość kongresowa odbyła się w kolegiacie pw. Bożego Ciała, a zarazem sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Pocieszenia 31 maja 2005 r. Wzięli w niej udział księża i wierni z parafii dwóch dekanatów wieluńskich oraz z dekanatów: Mokrsko, Praszka i Osjaków. Mszy św. na zakończenie kongresu przewodniczył bp Antoni Długosz. W homilii powiedział, że obecność Jezusa w Eucharystii można wytłumaczyć jedynie Jego „szaleńczą miłością” do człowieka. Po Mszy św. nastąpiło wystawienie Najświętszego Sakramentu, odprawiono nabożeństwo majowe i odbyła się procesja eucharystyczna, która przeszła głównymi ulicami miasta. Po powrocie, przed murami kolegiaty odśpiewano *Te Deum*, a wszyscy uczestnicy procesji otrzymali błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem¹⁹.

d) Kongres w Gorzkowicach

Kongres eucharystyczny w Gorzkowicach poprzedzony został duchowym przygotowaniem, które przeprowadził ks. dr Andrzej Kuliberda, mówiąc o roli Eucharystii w życiu Kościoła i całego świata. Centralna Msza św. kongresowa została odprawiona przez arcybiskupa metropolitę częstochowskiego 4 czerwca 2005 r. W homilii abp Stanisław Nowak nawiązał do rzeźby w głównym ołtarzu parafialnej świątyni, która

s. 1, 4, 5.

¹⁸ Por. S. Nowak, *Słowo Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatu kłobuckiego przed Kongresem Eucharystycznym w Kłobucku*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 119.

¹⁹ Por. M. Bodak, *Komunia św. – niebo na ziemi*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 24(626), s. 1, 3.

przedstawia św. Piotra wyciągającego ręce z odmetów fal ku Chrystusowi. Pasterz Kościoła częstochowskiego powiedział, że każdy wierzący powinien w trudnych chwilach błagać Pana Jezusa o ratunek tak, jak zrobił to Piotr. Podczas Eucharystii abp Nowak poświęcił nową kaplicę wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu. Po Mszy św. odbyła się procesja eucharystyczna do ołtarza przygotowanego na gorzkowickim rynku. Po błogosławieństwie końcowym Najświętszy Sakrament umieszczony w nowej monstrancji został przeniesiony do kaplicy całodziennej adoracji²⁰.

W liście zapowiadającym rozpoczęcie wieczystej adoracji metropolita częstochowski ogłosił kościół parafialny w Gorzkowicach sanktuarium eucharystycznym archidiecezji. Przypomniął, że w Kościele trwa Rok Eucharystii z woli Sługi Bożego Jana Pawła II, który pragnął, aby katolicy pogłęбили wiarę w prawdziwą i rzeczywistą obecność Pana Jezusa pod postaciami chleba i wina, a także ożywili w sobie pobożność eucharystyczną. Podkreślił, że przed wystawionym Najświętszym Sakramentem człowiek może łatwiej mówić do Boga, uciszyć się, słuchać Jego słów i skłonić głowę na piersi Jezusa, jak św. Jan Apostoł w czasie Ostatniej Wieczerzy. Podkreślił uzdrawiającą moc Jezusa Eucharystycznego w kontekście życia małżeńskiego i rodzinnego, a także wskazał, że od miłosnego patrzenia na Jezusa w złocistej monstrancji rozpoczyna się droga w stronę ubogich: samotnych, cierpiących i bezrobotnych oraz ludzi będących w innych, ciężkich sytuacjach życiowych²¹.

e) Kongres w Myszkowie

Kongres eucharystyczny w Myszkowie odbył się w niedzielę 12 czerwca 2005 r. i wpisał się w obchodzone w tym mieście „Dni rodziny”. W ramach kongresu we wszystkich parafiach dekanatu myszkowskiego w tym dniu były głoszone homilie na temat Eucharystii, która była ukazywana jako serce rodziny. Centralna Msza św. kongresowa była sprawowana przez bpa Jana Wątrobę w parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Myszkowie. Wybór miejsca nie był przypadkowy, ponieważ przy kościele tym jest kaplica całodziennej adoracji Najświętszego Sakramentu. W homilii – nawiązując do Ewangelii o cudzie w Kanie Galilejskiej – bp Wątroba podkreślił, że wiara w realną obecność Jezusa Eucharystycznego wynika z wiary we wszystko to, co powiedział Mistrz z Nazaretu. Bp Wątroba podkreślił, że Jezus nie rzucał słów *na wiatr*. *Jego słowo zawsze sprawiało to, co oznaczało*. Biskup pomocniczy archidiecezji częstochowskiej ukazał też Eucharystię jako pokarm ludzi wolnych. Kongres Eucharystyczny w Myszkowie zakończył się procesją eucharystyczną, która przeszła ulicami miasta z kościoła Narodzenia Najświętszej Maryi Panny do kościoła św. Stanisława Biskupa i *Męczennika*²².

²⁰ Por. E. Nocoń, *Jak Piotr błagając o ratunek*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 25, s. 1, 3.

²¹ Por. S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatu gorzkowickiego i okolic z okazji rozpoczęcia wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu w kościele w Gorzkowicach 4 czerwca 2005 r.*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 126–129.

²² Por. P. Maciaszek, *Eucharystia – pokarm ludzi wolnych i serce rodziny*, „Niedziela Częstochowska”

f) Kongres w Zawierciu

Kolejny lokalny kongres eucharystyczny miał miejsce w Zawierciu 23 czerwca 2005 r. O godz. 17.00 w zawierciańskiej kolegiacie św. Apostołów Piotra i Pawła ks. Grzegorz Ślęzak wygłosił konferencję na temat społecznego wymiaru Eucharystii. Prelegent podkreślił, że droga do Boga i drugiego człowieka wiedzie przez Jezusa obecnego w Najświętszym Sakramencie. Następnie po krótkiej adoracji Najświętszego Sakramentu uformowała się procesja, podczas której mieszkańcy Zawiercia oraz okolic wyznali wiarę i umiłowanie Jezusa Eucharystycznego. Rozpoczynając procesję abp Stanisław Nowak powiedział: „Wyruszmy w eucharystyczną drogę, a swoimi modlitwami i gorącym sercem uznajmy prawo Jezusa do całego naszego życia”²³. Procesja eucharystyczna zatrzymała się przy czterech ołtarzach, przy których modlono się o świętych kapłanów i osoby życia konsekrowanego, za młodzież, bezrobotnych i biednych oraz za zawierciańskie rodziny, by były silne Bogiem. Punktem docelowym procesji był kościół Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa, który został podniesiony do godności archidiecezjalnego sanktuarium eucharystycznego. Tutaj metropolita częstochowski poświęcił nowo powstałą kaplicę wieczystej adoracji. W homilii podczas Eucharystii podkreślił, że kaplica adoracji jest miejscem na rozmowę z Bogiem, na spotkanie się z Nim, na uwielbienie Go²⁴. W liście do wiernych dekanatów zawierciańskich przed stacją kongresu eucharystycznego abp Nowak podkreślał, że rodziny polskie zmagają się z różnymi kryzysami, brakami, bólami i cierpieniem. Zauważył, że dotyczy to również Zawiercia. Dlatego w tej sytuacji należy błagać Boga o miłosierdzie dla rodzin, mówiąc: „Pozostań, Panie, z naszymi rodzinami”. Podkreślił też, że Eucharystia jest tajemnicą światła²⁵.

g) Kongres w Blachowni

Kongres eucharystyczny w Blachowni odbył się w dniach 4–5 września 2005 r. pod hasłem: „Zostań z nami, Panie”. W pierwszym dniu kongresu wierni, którzy gromadzili się na niedzielnej Mszy św. w kościele parafii św. Michała Archanioła, wysłuchali konferencji ks. prof. dra hab. Antoniego Troniny, który mówił o tajemnicy Eucharystii i dokonywaniu właściwych wyborów moralnych. Po południu odbyło się wystawienie Najświętszego Sakramentu, Godzina Miłosierdzia i adoracja. Centralne uroczystości kongresowe odbyły się 5 września i zgromadziły wiernych, duchowieństwo i osoby życia konsekrowanego z dekanatu blachowieńskiego, a także z Częstochowy. Pierwsza część odbyła się na stadionie miejskim w Blachowni, gdzie

48 (2005) nr 26, s. 1, 3.

²³ Cyt. za: A. Raczyńska-Lorek, *Wdzięczność za dar Eucharystii*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 28, s. 1.

²⁴ Por. Tamże, s. 1, 3.

²⁵ Por. S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatów zawierciańskich przed stacją kongresu eucharystycznego w Zawierciu 23 czerwca 2005 r.*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 131–132.

wszyscy zgromadzeni mogli obejrzeć i wysłuchać słowno-muzycznych rozważań o Eucharystii. Kolejnym punktem były nieszpory eucharystyczne, podczas których rozważanie wygłosił ks. prof. Tronina. Odnosząc się do Ewangelii o uczniach idących do Emaus, podjął temat kongresowy: „Zostań z nami, Panie”. Po zakończonych nieszporych ze stadionu miejskiego do świątyni parafialnej wyruszyła procesja z Najświętszym Sakramentem, zatrzymując się przy czterech stacjach. W kościele Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski (parafii św. Michała Archanioła) uroczystej Eucharystii przewodniczył metropolita częstochowski. Na początku Mszy św. abp Stanisław Nowak dokonał poświęcenia kaplicy wieczystej adoracji, a w homilii podkreślił, że Eucharystia to sakrament miłości do końca i prosił, by Blachownia była miastem miłości eucharystycznej²⁶. W liście do wiernych dekanatu blachowieńskiego, zapowiadającym wieczystą adorację w Blachowni, abp Nowak zachęcając do adoracji, przywołał słowa Jana Pawła II, który nauczał, że „obecność Jezusa w tabernakulum winna stanowić jakby biegun przyciągania dla coraz większej liczby dusz w nim zakochanych, zdolnych przez długi czas słuchać Jego głosu i niemal odczuwać bicie Jego serca”²⁷.

h) Kongres dla dzielnic Północ miasta Częstochowy

Kongres eucharystyczny dla dzielnic Północ miasta Częstochowy odbył się 15 września 2005 r. Organizatorami kongresu było duchowieństwo i wierni z trzech parafii: św. Jana Kantego, św. Maksymiliana Marii Kolbego, Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej. Parafia św. Jana Kantego, której kościół został konsekrowany 10 września 2005 r., od 30 listopada 2003 r. posiadała kaplicę całodobowej adoracji Najświętszego Sakramentu²⁸. Przed murami tej świątyni przy ołtarzu polowym najpierw ks. dr Marian Duda wygłosił konferencję na temat: „Eucharystia sercem parafii”. Następnie przy tym samym ołtarzu Mszę św. sprawował bp Antoni Długosz. W homilii przypomniał, że Eucharystia jest darem miłości Chrystusa do człowieka. Po Mszy św. od ołtarza wyruszyła procesja eucharystyczna, której trasa przechodziła przez teren trzech parafii dzielnic Północ, by na koniec wrócić pod kościół św. Jana Kantego. Tu odśpiewano uroczyste *Te Deum*, a bp Długosz udzielił Najświętszym Sakramentem końcowego błogosławieństwa²⁹.

i) Kongres w Sanktuarium Krwi Chrystusa w Częstochowie

Kongres eucharystyczny w Sanktuarium Krwi Chrystusa w Częstochowie odbył się w dniach 20–23 października 2005 r. Uczestniczyły w nim parafie dekana-

²⁶ Por. M. Frukacz, *Zostań z nami, Panie*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 38, s. 1, 3.

²⁷ Por. MND, 17; S. Nowak, *List do wiernych dekanatu blachowieńskiego przed wieczystą adoracją w Blachowni*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 144.

²⁸ Obecnie jest to adoracja dzienna.

²⁹ Por. M. Malczewska, *O Chlebie zstępującym z nieba*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 39, s. 1, 3.

tu Podwyższenia Krzyża Świętego w Częstochowie. We wszystkie dni kongresowe konferencje na temat Eucharystii wygłosił ks. dr Marian Szymonik. Prelegent podjął następujące tematy: „Eucharystia a wspólnota Kościoła”, „Pragnienie sakramentu Eucharystii, który jest drogą do nawrócenia i komunii kościelnej”, „Msza św. jako centrum formacji rodzinnej”, „Piękno niedzielnej eucharystycznej celebracji”. Każdego też dnia wierni pod przewodnictwem Misjonarzy Krwi Chrystusa gromadzili się na Mszy św., modlitwie różańcowej i adoracji Najświętszego Sakramentu. Centralną Mszę św. kongresową, a zarazem sumę odpustową ku czci św. Kaspra del Bufalo, sprawował bp Antoni Długosz. Podkreślił, że charyzmat św. Kaspra przypomina, że centrum życia każdego człowieka wierzącego jest Jezus obecny w Najświętszym Sakramencie³⁰.

2. Centralne wydarzenia kongresowe

VIII Kongres Eucharystyczny w dziejach Kościoła częstochowskiego, tym razem już w randze archidiecezji, odbył się pod hasłem: „Panie, zostań z Ludem Bożym Archidiecezji Częstochowskiej” w dniach od 22 do 29 października 2005 r. i wpisał się w obchody 80. rocznicy powołania diecezji. Myśl przewodnia kongresu nawiązywała do listu apostołskiego *Mane nobiscum Domine*, a także do Roku Eucharystii przeżywanego w całym Kościele powszechnym od października 2004 r. do października 2005 r. W celu opracowania koncepcji programu, przygotowania i czuwania nad przebiegiem kongresu arcybiskup metropolita częstochowski Stanisław Nowak 21 lipca 2005 r. powołał 24-osobowy komitet pod przewodnictwem bpa Jana Wątroby³¹.

a) Sesja naukowa „Eucharystia buduje Kościół”

Wydarzeniem inauguracyjnym kongresu była sesja naukowa „Eucharystia buduje Kościół”, która odbyła się w Auli im. Jana Pawła II w Wyższym Seminarium Duchownym w Częstochowie 22 października 2005 r. Uczestnicy sesji wysłuchali trzech prelekcji. Pierwszą, zatytułowaną *Pytanie o Kościół 40 lat po Soborze Watykańskim II*, wygłosił ks. dr Jan Kocłęga. W swoim wystąpieniu najpierw podkreślił powiązanie dokumentów Soboru z tematem głównym, którym było pytanie o Kościół. Zauważył, że Sobór Watykański II ciągle inspiruje teologię i życie Kościoła. Powiedział też, że za Kościół wszyscy powinniśmy czuć się odpowiedzialni³².

Kolejny wykład wygłosił ks. dr Teofil Siudy. Podjął on temat: „Wpatrzeni w Maryję – Niewiastę Eucharystii”. W swoim wystąpieniu, które miało trzy punkty,

³⁰ Por. M. Bodak, *Kongresowa stacja*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 3.

³¹ Por. S. Nowak, *Dekret powołujący komitet organizacyjny VIII Archidiecezjalnego Kongresu Eucharystycznego i obchodów 80-lecia powstania Diecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 135–136.

³² Por. A. Mrozek, *Eucharystia buduje Kościół*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 4.

odniósł się do dokumentów II Synodu Częstochowskiego. W pierwszym przedstawił synodalną kontemplację maryjnego wzoru, w drugim – Eucharystię jako źródło i szczyt życia Kościoła częstochowskiego, a w ostatnim wskazał na przejście od kontemplacji Niewiasty Eucharystii do życia Eucharystią. Podsumowując, podkreślił, że duchowość maryjna znajduje się niejako w służbie duchowości eucharystycznej, a autentyczna duchowość eucharystyczna wiąże się ściśle z duchowością maryjną³³.

Ostatni wykład na temat: „Instrumentum laboris XI Synodu Biskupów w Rzymie inspiracją dla wzrostu życia eucharystycznego w archidiecezji częstochowskiej” wygłosił ks. dr Jarosław Grabowski. Prelegent przypomniał najpierw historię i cel powstania dokumentu *Instrumentum laboris*. Podkreślił, że wskazano w nim zarówno na pozytywne zjawiska związane z kultem Eucharystii, jak również wyróżniono wiele negatywnych, które zaburzają i ranią komunę Kościoła. Do tych ostatnich zaliczono między innymi: spadek uczestnictwa, zwłaszcza młodych, w niedzielnej Mszy św., słabą znajomość treści i znaczenia tajemnicy Eucharystii, zanik poczucia sacrum, osłabienie życia modlitwy, kontemplacji i adoracji, brak spójności między wiarą wyznawaną w sakramencie i wymiarem moralnym, w życiu osobistym, kulturalnym i społecznym. Na koniec mówca wyraził nadzieję, że prezentowany dokument *Instrumentum laboris* XI Synodu Biskupów oraz przyszła adhortacja Benedykta XVI przyczynią się do ożywienia wrażliwości i życia eucharystycznego w archidiecezji częstochowskiej³⁴.

Po zakończeniu części wykładowej uczestnicy sesji naukowej wzięli udział w adoracji Najświętszego Sakramentu. Dopełnieniem całości była wystawa „80 lat Kościoła Częstochowskiego” zorganizowana przez Wyższe Seminarium Duchowne i Muzeum Archidiecezji Częstochowskiej³⁵.

b) List metropolity częstochowskiego

W przebieg VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej wprowadził list metropolity częstochowskiego Stanisława Nowaka, który był odczytywany we wszystkich kościołach i kaplicach archidiecezji 23 października 2005 r. Zwracając się do wiernych archidiecezji, czwarty biskup częstochowski podkreślił najpierw łączność partykularnego Kościoła częstochowskiego z Kościołem powszechnym. Rozpoczęty w sobotę kongres eucharystyczny zbiegł się z zakończeniem Zgromadzenia Zwyczajnego Synodu Biskupów, które obradowało pod hasłem: „Eucharystia źródłem i szczytem życia i misji Kościoła”, a także z końcem Roku Eucharystii obchodzonego w całym Kościele katolickim. Abp Nowak podkreślił, że Rok Eucharystii należy traktować jako duchowy testament papieża Jana Pawła II. Dlatego na-

³³ Por. Tamże.

³⁴ Por. Tamże.

³⁵ Por. Tamże.

wiążąc do listu apostołskiego *Mane nobiscum Domine* powiedział, że jako Kościół częstochowski chcemy wołać: „Panie, pozostań z nami”³⁶.

Omawiany list arcybiskupa przedstawia pewne kluczowe elementy historii i tożsamości najpierw diecezji, a potem archidiecezji częstochowskiej. Oprócz maryjności abp Nowak wskazuje na wyjątkową eucharystyczność powierzonego jemu Kościoła partykularnego. Daje się ona zauważyć już u początków dziejów diecezji, kiedy to w okresie międzywojennym pierwszy biskup częstochowski Teodor Kubina zorganizował aż siedem kongresów eucharystycznych. Abp Nowak podkreślił również, że kolejni biskupi częstochowscy – Zdzisław Goliński i Stefan Bareła – czynili ogromne wysiłki dla umocnienia wiary w żywą obecność Chrystusa z ludźmi pod postaciami chleba i wina. Przypomniął, że już za czasów jego pasterzowania wraz z całą Polską diecezja częstochowska przeżywała II Krajowy Kongres Eucharystyczny. Wówczas w Częstochowie i innych większych miastach diecezji odbyły się rejonowe kongresy eucharystyczne, które niejednokrotnie kończyły się wprowadzeniem całodziennej adoracji Najświętszego Sakramentu. W każdej też parafii diecezji częstochowskiej odbyły się misje połączone z całodobową adoracją Najświętszego Sakramentu³⁷.

Wyrażając pragnienie przeżycia w dniach od 22 do 29 października 2005 r. VIII Kongresu Eucharystycznego, abp Stanisław Nowak zwrócił uwagę na to, że w Roku Eucharystii w wielu parafiach diecezji odbyły się małe kongresy eucharystyczne, a w niektórych z nich powołano też Bractwo Najświętszego Sakramentu. Zapraszając do udziału w archidiecezjalnym kongresie, podkreślił jego dziękczynny charakter. Napisał, że Kościół częstochowski przed Bogiem wobec Przenajświętszej Eucharystii będzie dziękować za 80-letnią historię zbawienia, która wciąż się dokonuje. Wzywał też do rachunku sumienia pod kątem „korzystania” z Eucharystii – największego daru, jakiego nam Bóg udzielił na ziemi. Pasterz diecezji dobitnie też nawoływał do tego, by wszyscy wierni poddali się szkole eucharystycznej. Przypominał też zobowiązanie wszystkich parafii do odprawiania doby eucharystycznej co najmniej raz w roku. Dodał też, że szkoła duchowości eucharystycznej to szkoła miłości w dziedzinie duszy i ciała. Zaznaczył przy tym, że Kościół częstochowski w dziedzinie miłosierdzia ma jeszcze wiele do zrobienia. Na koniec zachęcił do skorzystania z całotygodniowego bogatego programu kongresowego, a szczególnie zaprosił do udziału w procesji eucharystycznej od kościoła św. Jakuba do archikatedry oraz uroczystej kongresowej i jubileuszowej Eucharystii 29 października 2005 r.³⁸

c) Wykłady i liturgiczne celebracje

W niedzielę 23 października 2005 r. w kościele św. Wojciecha w Częstochowie miała miejsce liturgiczna inauguracja kongresu pod hasłem: „Przybyliśmy

³⁶ Por. S. Nowak, *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na 80-lecie diecezji częstochowskiej i VIII Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny*, s. 73.

³⁷ Por. Tamże, s. 74–75.

³⁸ Por. Tamże, s. 75–77.

oddać Mu pokłon”. Nawiązywało ono do Światowych Dni Młodzieży w Kolonii, w których brała udział także młodzież z archidiecezji częstochowskiej. Kilku młodych uczestników o godz. 17.30 podzieliło się świadectwem przeżycia tego wydarzenia. Następnie o godz. 18.00 była sprawowana Eucharystia, której przewodniczył bp Antoni Długosz. Uroczystość zgromadziła liczne grono duchowieństwa Kościoła częstochowskiego, rektora, profesorów i alumnów Wyższego Seminarium Duchownego, przedstawicieli zgromadzeń zakonnych oraz wiernych. Uczestnicy zgłębiali tajemnicę Eucharystii, która jest „źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego”. W homilii bp Długosz podkreślił, że tajemnica obecności Jezusa pod postaciami eucharystycznymi przerasta człowieka, i dodał, że Bóg dał ludziom możliwość bycia najpiękniejszymi monstrancjami po przyjęciu Komunii św. Uroczystość została zakończona procesją eucharystyczną i zawierzeniem losów archidiecezji częstochowskiej Miłosiernemu Bogu³⁹.

Na trzeci dzień kongresu (poniedziałek 24 października 2005 r.), który przeżywany był pod hasłem: „Eucharystia światłem i życiem”, została zaproszona przede wszystkim młodzież. Miejszem celebracji kongresowego dnia młodych był kościół św. Zygmunta w Częstochowie. O godz. 18.00 ks. Andrzej Przybylski wygłosił konferencję „Eucharystia szkołą miłości”. Prelegent nawiązując do słów Ojca Świętego Benedykta XVI skierowanych do młodych w Kolonii, wskazał na Mszę św. – Godzinę Jezusa jako szkołę prawdy o miłości. Podkreślił, że Eucharystia jest szkołą walki o czystość przedmażeńską, czuwania i przewycięzania pokus ciała. Po konferencji była sprawowana Msza św., której przewodniczył bp Antoni Długosz. W homilii powiedział o udziale ludzi młodych w powszechnym kapłaństwie. Ukazał rodzinę jako Kościół domowy, gdzie ojciec i matka realizują misję kapłańską. Zaznaczył, że rodzice jako pierwsi zwiastują dzieciom wiarę, a ich relacje kształtują obraz Boga Ojca często na całe życie⁴⁰.

Kongresowy dzień wspólnot modlitewnych przypadł na wtorek 25 października 2005 r., a jego mottem były słowa: „Eucharystia miejscem spotkania z Bogiem i z braćmi”. Na miejsce celebracji kongresowej wybrano kościół św. Jana Kantego w Częstochowie. Spotkanie rozpoczęło się o godz. 18.00 prelekcją „Eucharystia tajemnicą wiary”, którą wygłosił ks. dr Andrzej Kuliberda. Prelegent temat wykładu zaczerpnął z tytułu encykliki papieża Pawła VI *Mysterium fidei*, pierwszego rozdziału encykliki Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia* i licznych miejsc listu apostołskiego *Mane nobiscum Domine*, a także z liturgii Mszy św., w której po przeistoczeniu chleba w Ciało Chrystusa i wina w Jego Krew kapłan uroczyście proklamuje ludowi Bożemu: „Oto wielka tajemnica wiary”. Mówca podkreślił, że Eucharystia w swej najgłębszej istocie pozostaje tajemnicą, która przerasta ludzkie rozumowanie i może

³⁹ Por. B. Pieczykura, *Panie, zostań z Ludem Bożym Archidiecezji Częstochowskiej*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 1, 3.

⁴⁰ Por. M. Bodak, *Kongresowy dzień młodych*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 4.

być przyjęta tylko w wierze. *Ukazał Eucharystię jako tajemnicę światła oraz misterium realnej i zbawczej obecności Chrystusa*. Po wykładzie, o godz. 18.30 bp Antoni Długosz celebrował kongresową Eucharystię. W homilii przypomniał, że Msza św. uobecnia ofiarę Syna Bożego, w którą ludzie wierzący powinni się włączyć. Podkreślił też, że Eucharystia jest tym dla duszy, czym chleb dla ciała. Przyjmowanie Komunii św. uzdalnia wiernych do głoszenia Ewangelii i służenia bliźnim⁴¹.

„Eucharystia szkołą życia społecznego” to hasło piątego dnia kongresu (środa 26 października 2005 r.), który był dedykowany Akcji Katolickiej, ruchom społecznym i rodzinnym. Na wykład i celebrację liturgiczną wyznaczono kościół św. Józefa. O godz. 18.00 konferencję na temat: „Eucharystia sakramentem braterstwa” wygłosił ks. Grzegorz Ślęzak. Prelegent odwołał się do znanego z *Dziejów Apostolskich* modelu życia pierwszej wspólnoty chrześcijańskiej. Wskazał przy tym na zobowiązania braterskie i społeczne, jakie i dziś wynikają z udziału w Eucharystii. Mówca rozwinął temat braterstwa, które dla chrześcijan ma swe źródło w życiu Bożym. Chrześcijanie to dzieci Boga Ojca i bracia Jezusa Chrystusa – Syna Bożego. Ta prawda powinna motywować i uzasadniać wzajemne relacje wierzących. Tuż po zakończonym wykładzie o godz. 18.30 była sprawowana kolejna kongresowa Eucharystia, której przewodniczył bp Jan Wątroba. W trakcie homilii główny celebrans zauważył, że rozważania kongresowe na temat Eucharystii mają prowadzić nie tylko do poprawnie wykonywanych czynności liturgicznych, ale jednocześnie do większej wiary i miłości. Przypomniał, że Msza św. jest szkołą miłości braterskiej. Bp Wątroba powiedział też, że ożywiana przez pobożność eucharystyczną wrażliwość na wszelką ludzką biedę powinna wyznaczać drogę do kolejnych jubileuszy i daje prawo ich świętowania⁴².

Czwartek 27 października 2005 r. zapisał się na kartach historii archidiecezji częstochowskiej jako szósty dzień VIII Archidiecezjalnego Kongresu Eucharystycznego. Przeżywany był jako dzień osób konsekrowanych pod hasłem: „Eucharystia źródłem i szkołą świętości”. Uczestnicy spotkania kongresowego zebrali się w kościele Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w Częstochowie. W programie o godz. 17.00 było wystawienie i adoracja Najświętszego Sakramentu, a następnie o godz. 17.30 odprawiono nabożeństwo różańcowe. Liturgii eucharystycznej o godz. 18.00 przewodniczył bp Jan Wątroba. Podczas homilii podkreślił, że sakrament Eucharystii jest najdoskonalszą szkołą kroczenia drogą rad ewangelicznych. Temat Eucharystii jako szkoły miłości i świętości w życiu osób konsekrowanych pogłębił o. Józef Płatek OSPPE w konferencji ascetycznej, którą wygłosił po Mszy św. Prelegent podejmując temat „Eucharystia w życiu osób konsekrowanych”, przypomniał, że profesja zakonna nierozłącznie związana jest z Ofiarą Chrystusa. Powiedział do zebranych, że

⁴¹ Por. E. Nocoń, *Eucharystia chlebem dla duszy*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 5.

⁴² Por. P. Maciaszek, *Eucharystia – braterską drogą do kolejnych Jubileuszy*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 5.

z ofiarą miłości, wyniszczenia i najdoskonalszego oddania się Ojcu przez Chrystusa związane są konsekracja zakonna i oddanie na całkowitą własność Bogu. O. Płatek konferencję zakończył modlitwą: „Pozostań ze mną, Panie, bo ciemność zapada, a lękam się mroku, oschłości, pokus, krzyży, cierpień. Pozostań ze mną, Panie, bo chcę być zjednoczony z Tobą w momencie śmierci i na całą wieczność”⁴³.

Kolejny – siódmy dzień kongresu został poświęcony mediom i był obchodzony pod hasłem: „Dzień Pański i dzień człowieka”. Przypadł on na 28 października 2005 r., czyli dokładnie w 80. rocznicę powstania diecezji częstochowskiej. Spotkanie kongresowe odbyło się w kościele Najświętszego Imienia Maryi w Częstochowie. Mszy św. o godz. 18.00 przewodniczył ks. inf. Zenon Janyszek, a homilię wygłosił ks. inf. Ireneusz Skubiś. Kaznodzieja podkreślił, że papież Polak, który ogłosił Rok Eucharystii w Kościele, posiadał zdolność odczytywania w codzienności głębi Bożego zamysłu. Powiedział też, że można mówić o duszpasterskim geniuszu Roku Eucharystii, ponieważ czas ten pomógł w ożywieniu duchowego życia wielu osób i całych wspólnot⁴⁴. Tego samego dnia arcybiskup metropolita częstochowski Stanisław Nowak podczas Apelu Jasnogórskiego dokonał aktu zawierzenia archidiecezji Matce Bożej⁴⁵.

Punktem kulminacyjnym VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej i obchodów 80. rocznicy powstania diecezji były obchody dnia 29 października 2005 r. przeżywane pod hasłem: „Te Deum Kościoła częstochowskiego”. W sobotnie przedpołudnie o godz. 10.00 z kościoła św. Jakuba Apostoła wyruszyła procesja eucharystyczna, która Alejami Najświętszej Maryi Panny przeszła do Bazyliki Archikatedralnej Świętej Rodziny w Częstochowie. Tutaj pod przewodnictwem arcybiskupa metropolity częstochowskiego Stanisława Nowaka o godz. 11.00 została odprawiona jubileuszowa Eucharystia. Na początku Mszy św. metropolita pokreślił wyjątkowy charakter uroczystości, która przypada na zakończenie Roku Eucharystii oraz Synodu w Watykanie poświęconego Eucharystii, a jednocześnie łączy ważne wydarzenia dla Kościoła częstochowskiego, jakimi są 80 lat istnienia diecezji częstochowskiej – obecnie archidiecezji, zakończenie VIII Archidiecezjalnego Kongresu Eucharystycznego oraz 55. rocznica konsekracji katedry. W homilii abp Nowak przypomniał historię diecezji, wskazał na jej maryjny i eucharystyczny charakter. Podkreślił obecność na terenie archidiecezji 20 sanktuariów eucharystycznych, gdzie wierni coraz liczniej gromadzą się na adoracji Najświętszego Sakramentu. Powiedział też, że kończący się VIII Kongres Eucharystyczny przeżywany pod hasłem: „Panie, zostań z Ludem Bożym Archidiecezji Częstochowskiej” zobowiązuje nas do jeszcze większej pracy. Wskazał między innymi na potrzebę ożywienia działalności apostołskiej, większego otwarcia na ludzi biednych, chorych i bezrobotnych. Metro-

⁴³ Por. M. Bodak, *Eucharystia szkołą świętości*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 3.

⁴⁴ Por. P. Maciaszek, *Geniusz Roku Eucharystii*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 3.

⁴⁵ Por. A. Wyszynska, *Bóg się przybliżył...*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 1.

polita zakończył homilię aktem zawierzenia archidiecezji częstochowskiej Najświętszej Maryi Pannie na następne dziesięciolecie⁴⁶.

3. Postanowienia końcowe kongresu

W dniu zakończenia VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej, tj. 29 października 2005 r., arcybiskup metropolita częstochowski Stanisław Nowak wydał okolicznościowy dekret, w którym zarządził „jako nadal obowiązujące:

a) Otwieranie kościołów w ciągu dnia dla swobodnej praktyki nawiedzania Jezusa Eucharystycznego, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

b) Wystawianie Najświętszego Sakramentu raz w tygodniu w stałych, określonych godzinach w celu adoracji.

c) Przeżywanie doby eucharystycznej w kościołach parafialnych, a także w kościołach filialnych i kaplicach domowych wspólnot zakonnych, zgodnie z instrukcją duszpasterską «Doba Eucharystyczna w parafiach Diecezji Częstochowskiej» z dnia 8 grudnia 1987 r., przypominaną w Okólniku 2/2005, tak by adoracje odbywały się w sposób zorganizowany przez całą dobę, również w godzinach nocnych.

d) Organizowanie w każdej parafii niedzielnej Mszy św. dla dzieci zgodnie z Dyrektorium o mszach św. z udziałem dzieci.

e) Powoływanie parafialnych oddziałów Archidiecezjalnego Bractwa Eucharystycznego w parafiach, w których istnieje kaplica wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu.

f) Położenie większego nacisku duszpasterskiego na Msze święte sprawowane w sobotę wieczorem oraz w wigilię uroczystości. Należy przynajmniej godzinę przed lub po Mszy świętej wystawić Najświętszy Sakrament w monstrancji do adoracji, podczas której księża służą w konfesjonale Sakramentem Pokuty. W każdą sobotę wieczorną liturgię eucharystyczną (Mszę św. lub adorację) kończymy Apelem Jasnogórskim⁴⁷.

4. Wnioski i postulaty pastoralne

Sprowadzanie tajemnicy Eucharystii do wymiaru ludzkiego i zwykłego braterskiego spotkania, tolerowanie dwuznaczności oraz zdarzających się w niektórych środowiskach kościelnych nadużyć prowadzą do zamieszania w dziedzinie wiary

⁴⁶ Por. Tamże, s. 1, 3.

⁴⁷ S. Nowak, *Dekret zarządzający kontynuowanie praktyk eucharystycznych w życiu parafialnym jako owoców Roku Eucharystii w Archidiecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 9–11, s. 80.

i kultu eucharystycznego⁴⁸. Ranga problemu jest tak wielka, że zdaniem emerytowanego papieża Benedykta XVI nasze podejście do Eucharystii może jedynie budzić przerażenie. Papież powiedział przy tym, że spadające uczestnictwo w niedzielnej Mszy św. pokazuje, jak w niewielkim stopniu dzisiejsi katolicy zdają sobie sprawę ze wspaniałości daru, który polega na rzeczywistej obecności Jezusa w Najświętszym Sakramencie. Eucharystia według Benedykta XVI została sprowadzona do zwykłej ceremonii, przy czym bierze się za oczywistość, że zwyczaj wymaga, by była sprawowana z okazji rodzinnych uroczystości jak np. śluby i pogrzeby. Również sposób, w jaki ludzie często przystępują do Komunii, pokazuje, że wielu postrzega komunię jako gest czysto ceremonialny⁴⁹. Dlatego podejmując próby odnowy życia religijnego – zdaniem papieża Benedykta XVI – nie należy projektować jakiegoś nowego, drugiego Kościoła. Pierwszą i fundamentalną rzeczą, której potrzebuje Kościół, jest odnowa wiary w rzeczywistość Jezusa Chrystusa danego nam w Najświętszym Sakramencie⁵⁰.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że VIII Kongres Eucharystyczny Archidiecezji Częstochowskiej przyczynił się do odnowy i pogłębienia wiary oraz kultu eucharystycznego, w tym wiary w realną obecność Pana Jezusa w Eucharystii. Imponował rozmachem i licznymi stacjami kongresowymi. Był bogaty w nauczanie biskupie, katechezy, procesje i adoracje eucharystyczne, a także charakteryzował się utworzeniem nowych kaplic wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu. Został uwieńczony dekretem arcybiskupa częstochowskiego dotyczącym praktyk eucharystycznych. Dekret ten w 20 lat od jego wydania pozostaje nadal punktem odniesienia dla oceny dzisiejszej pobożności eucharystycznej.

Niestety, świętując kolejną, 100. już rocznicę powstania diecezji częstochowskiej, daje się zauważyć wiele symptomów wskazujących na znaczące osłabienie wiary i życia eucharystycznego. Podczas Rady Kapłańskiej Archidiecezji Częstochowskiej, która odbyła się 18 lutego 2025 r., sekretarz Wydziału Duszpasterskiego Kurii Metropolitalnej ks. Adam Polak na podstawie badań Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego, sprawozdań duszpasterskich, przeprowadzonych wywiadów i przeglądu stron internetowych niektórych parafii archidiecezji częstochowskiej wskazał na spadek liczby uczestniczących w niedzielnej Eucharystii (2007 r. – 41,8 %; 2023 r. – 25,66 %) oraz dużą liczbę nielegalnie sprawowanych Mszy św. binacyjnych, trynacyjnych, a w skrajnych przypadkach odprawionych nawet 6 Mszy św. w ciągu dnia przez jednego księdza. Zwrócił również uwagę na odejście od praktyki 24-godzinnej Doby Eucha-

⁴⁸ Por. Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, nr 10; MND, nr 14; R. Pierskała, *Oto wielka tajemnica wiary – implikacje liturgiczne*, [w:] *Zeszyt teologiczno-pastoralny. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2019/2020*, red. J. Bartoszek, R. Chromy, K. Piechaczek, Katowice 2019, s. 42–43.

⁴⁹ Por. Benedykt XVI, *O przyczynach kryzysu Kościoła*, <https://pch24.pl/benedykt-xvi-o-przyczynach-kryzysu-kosciola-pelny-tekst-po-polsku/> [15.07.2025].

⁵⁰ Por. Tamże.

rystycznej. Na 202 parafie, które za 2023 r. dostarczyły sprawozdanie duszpasterskie, tylko 48 zadeklarowało pełną dobę. W wielu parafiach daje się również zauważyć brak adoracji w pierwsze czwartki i pierwsze piątki miesiąca, a także zaniedbywanie comiesięcznych odwiedzin chorych z Komunią Świętą. Pojawił się również zwyczaj zastępowania homilii mszalnej w niedzielę adoracją Najświętszego Sakramentu, a także praktyka zmieniania tekstów mszalnych⁵¹.

Dlatego Kościół częstochowski na progu drugiego stulecia swego istnienia stoi na nowo przed priorytetowym zadaniem pogłębienia wiary w realną obecność Jezusa Chrystusa w Najświętszym Sakramencie, krzewienia kultu Najświętszego Sakramentu, zwłaszcza adoracji eucharystycznej, pogłębienia czynnego i pełnego uczestnictwa wiernych we Mszy św. Wydaje się również potrzebna nowelizacja oraz przypomnienie norm prawnych dotyczących kultu eucharystycznego w archidiecezji częstochowskiej. Zanim to jednak nastąpi, zgodnie z sugestią papieża Benedykta XVI, należy zrobić wszystko, co możliwe, by chronić dar Najświętszego Sakramentu przed nadużyciami. Należy również błagać Pana Jezusa o przebaczenie i prosić, by dał Kościołowi częstochowskiemu całkowicie na nowo zrozumieć wielkości Jego cierpień i ofiary⁵².

Dobłą okazją do realizacji powyższych postulatów jest trwający obecnie IX Kongres Eucharystyczny Archidiecezji Częstochowskiej pod hasłem: „Oto Ja jestem z wami”. Temat kongresu nawiązuje do słów św. Jana Pawła II: „nie zbawi nas żadna formuła, ale konkretna Osoba oraz pewność, jaką Ona nas napenia: Ja jestem z wami!”⁵³. W liście pasterskim odczytanym 1 czerwca 2025 r. we wszystkich kościołach archidiecezji arcybiskup metropolita częstochowski Wacław Depo wyraził nadzieję, że kongres zaplanowany na czas od 3 czerwca do 29 października 2025 r. przyniesie bardzo konieczne pobudzenie i ożywienie kultu eucharystycznego. Pasterz Kościoła częstochowskiego zapowiedział, że pierwszą stacją kongresową w dniach 3–5 czerwca 2025 r. będzie triduum dla kapłanów przed uroczystością Zesłania Ducha Świętego pod hasłem „Duchowość eucharystyczna kapłana”. Następnie 14 czerwca w bazylice archikatedralnej odbędzie się Kongres Eucharystyczny Dzieci „Eucharystia – moja autostrada do nieba”, w której weźmie udział także Liturgiczna Służba Ołtarza. Abp Depo zachęcił, by w Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej przypadającą 19 czerwca br. zorganizować parafialną stację kongresową. Wszystkich wiernych Kościoła częstochowskiego zaprosił też, by w tym samym dniu o godz. 19.30 wzięli udział w koncercie uwielbienia pt. „Ja Jestem”, który został pomyślany także jako stacja kongresowa, na Placu Kościelnym im. św. Jana Pawła II przy ul. Ogrodowej 28 w Częstochowie⁵⁴.

⁵¹ Por. A. Polak, *Kongres Eucharystyczny w Archidiecezji Częstochowskiej w Roku Jubileuszu Zwyczajnego w Kościele oraz 100. rocznicy utworzenia diecezji częstochowskiej*, wystąpienie w zasobach autora.

⁵² Por. Benedykt XVI, *O przyczynach kryzysu Kościoła*.

⁵³ Jan Paweł II, *List apostolski Novo millennio ineunte*, nr 50.

⁵⁴ Por. W. Depo, *Ja jestem z wami! List pasterski Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na uroczystość*

Kolejne stacje kongresowe zostały zaplanowane w czterech regionach duszpasterskich: pierwsza – 13 września 2025 r. w Radomsku, druga – 20 września 2025 r. w Wieluniu, trzecia – 4 października 2025 r. w Zawierciu, czwarta – 25 października 2025 r. w Częstochowie⁵⁵. Zaproponowane tematy, a zarazem hasła rejonowych stacji kongresu to kolejno: „Eucharystia tajemnicą wiary”, „Ofiara eucharystyczna szkołą miłości”, „Jezus Eucharystyczny Chlebem życia”, „Eucharystia programem misji”. Stałymi elementami wszystkich rejonowych stacji kongresowych będzie konferencja, procesja eucharystyczna i Msza św. pod przewodnictwem biskupa. Ponadto duszpasterze i wierni poszczególnych regionów duszpasterskich zostali zachęceni przez arcybiskupa częstochowskiego do adoracji Najświętszego Sakramentu przez trzy dni poprzedzające dzień kongresowy w zakresie dostosowanym do możliwości poszczególnych wspólnot parafialnych⁵⁶. „Te Deum Kościoła częstochowskiego”, czyli uroczyste zakończenie IX Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej oraz centralna uroczystość jubileuszowa 100-lecia Kościoła częstochowskiego, odbędzie się 29 października 2025 r. w Bazylice Archikatedralnej pw. Świętej Rodziny w Częstochowie⁵⁷.

Zakończenie

Na postawione we wstępie pytanie o znaczenie VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej należy odpowiedzieć, że mocno pogłębił eucharystyczną tożsamość, życie i posługę duszpasterską Kościoła partykularnego. Przebieg kongresu, jego intensywność i znaczenie można w pełni zrozumieć dopiero w kontekście posługi czwartego biskupa częstochowskiego Stanisława Nowaka w latach 1984–2011, która charakteryzowała się między innymi pogłębianiem tożsamości eucharystycznej Kościoła częstochowskiego. Jednym z czytelnych tego przejawów było ustanowienie przez niego 22 nowych kaplic całodziennej – a w dwóch przypadkach całodobowej – adoracji Najświętszego Sakramentu wystawionego do publicznej adoracji. Wszystkie były inaugurowane specjalnym listem pasterskim i procesją eucharystyczną⁵⁸. Szczególnie w Roku Eucharystii, czyli od października

Wniebowstąpienia Pańskiego 2025 r., <https://archiczesz.pl/zaw/zalaczniki/1539173894/1748443573.pdf> [25.08.2025].

⁵⁵ Stacja kongresowa w Zawierciu została przeniesiona na 18 października 2025 r. ze względu na ingres abpa Andrzeja Przybylskiego do archikatedry w Katowicach w dniu 4 października 2025 r.

⁵⁶ Por. W. Depo, *Z Maryją w eucharystycznej szkole Jezusa. List pasterski Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na XXII Niedzielę Zwykłą*, [<https://archiczesz.pl/zaw/zalaczniki/1539173894/1756363352.pdf>] [29.08.2025].

⁵⁷ Por. Tenże, *Ja jestem z wami! List pasterski Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego 2025 r.*, <https://archiczesz.pl/zaw/zalaczniki/1539173894/1748443573.pdf> [25.08.2025].

⁵⁸ Por. S. Nowak, *Iuxta Crucem Tecum Stare. Kościół częstochowski na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia (1984–2011)*, Częstochowa 2018, s. 179.

2004 r. do października 2005 r., abp Stanisław Nowak kładł wielki nacisk na pogłębianie pobożności eucharystycznej wśród wiernych i duchowieństwa archidiecezji częstochowskiej.

Dlatego też niniejszy artykuł jest jedynie próbą syntetycznego ukazania przebiegu i znaczenia VIII Kongresu Eucharystycznego Archidiecezji Częstochowskiej i w pełni nie wyczerpuje tematu. Dla lepszego zrozumienia roli omawianego Kongresu w życiu Kościoła częstochowskiego dobrze byłoby podjąć oraz opracować temat posługi pasterskiej arcybiskupa częstochowskiego Stanisława Nowaka w Roku Eucharystii. Zauważając zaś po 20 latach od VIII Kongresu spadek pobożności eucharystycznej, warto byłoby pokusić się o szczegółową analizę przyczyn obecnego stanu. Wydaje się jednak pewne, że kongresy eucharystyczne nie są przestarzałą formą pobożności. Dlatego jak kiedyś pierwsze międzywojenne kongresy eucharystyczne wniosły niepodważalny wkład w budowanie tożsamości i religijności diecezji częstochowskiej, tak również należy mieć nadzieję, że trwający w archidiecezji częstochowskiej IX Kongres przyniesie odnowienie pobożności i kultu eucharystycznego.

Bibliografia

- Benedykt XVI, Posynodalna adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis* (22.02.2007).
- Bodak M., *Eucharystia szkołą świętości*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 3.
- Bodak M., *Komunia św. – niebo na ziemi*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 24 (626), s. 1, 3.
- Bodak M., *Kongresowa stacja*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 3.
- Bodak M., *Kongresowy dzień młodych*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 4.
- Broński W., *Homilia*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fijałkowski, Lublin 2006, s. 288–291.
- Depo W., *Ja jestem z wami! List pasterski Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego 2025 r.*, <https://archiczyst.pl/zaw/zalaczniki/1539173894/1748443573.pdf> [25.08.2025].
- Depo W., *Z Maryją w eucharystycznej szkole Jezusa. List pasterski Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na XXII Niedzielę Zwykłą*, <https://archiczyst.pl/zaw/zalaczniki/1539173894/1756363352.pdf> [29.08.2025].
- Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* (17.04.2003).
- Jan Paweł II, List apostolski *Mane nobiscum Domine* (7.10.2004).
- Jan Paweł II, List apostolski *Novo millennio ineunte* (6.10.2001).
- Katechizm Kościoła Katolickiego (11.10.1992), Poznań 1984.
- Koperek S., *Polskie kongresy eucharystyczne*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 39 (1986) nr 4, s. 325–344.

- Koperek S., *Przesłanie kongresów eucharystycznych*, „Liturgia Sacra” 3 (1997) nr 1, s. 49–56.
- Krakowiak C., *Kult Eucharystii w nauczaniu Benedykta XVI*, [w:] *Teologiczne refleksje wokół tajemnic wiary*, red. R. Ceglarek, P. Maciaszek, Częstochowa 2020, s. 67–91.
- Kuliberda A., *Eucharystia w życiu i posłudze katechety*, [w:] *Eucharystyczna formacja katechetów i katechizowanych*, red. R. Ceglarek, M. Jędrzejski, Częstochowa 2022, s. 61–94.
- Maciaszek P., *Eucharystia – braterską drogą do kolejnych Jubileuszy*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 5.
- Maciaszek P., *Eucharystia – pokarm ludzi wolnych i serce rodziny*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 26, s. 1, 3.
- Maciaszek P., *Geniusz Roku Eucharystii*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 3.
- Malczewska M., *O Chlebie zstępującym z nieba*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 39, s. 1, 3.
- Mrozek A., *Eucharystia buduje Kościół*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 4.
- Mścichowski W., *Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny w Radomsku*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 21, s. 1, 4.
- Nocoń E., *Eucharystia chlebem dla duszy*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 5.
- Nocoń E., *Jak Piotr błagając o ratunek*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 25, s. 1, 3.
- Nowak S., *Dekret powołujący komitet organizacyjny VIII Archidiecezjalnego Kongresu Eucharystycznego i obchodów 80-lecia powstania Diecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 135–136.
- Nowak S., *Dekret zarządzający kontynuowanie praktyk eucharystycznych w życiu parafialnym jako owoców Roku Eucharystii w Archidiecezji Częstochowskiej*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 9–11, s. 80.
- Nowak S., *Iuxta Crucem Tecum Stare. Kościół częstochowski na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia (1984–2011)*, Częstochowa 2018.
- Nowak S., *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatów zawierciańskich przed stacją kongresu eucharystycznego w Zawierciu 23 czerwca 2005 r.*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 131–135.
- Nowak S., *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatu gorzkowickiego i okolic z okazji rozpoczęcia wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu w kościele w Gorzkowicach 4 czerwca 2005 r.*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 126–129.

- Nowak S., *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na 80-lecie Diecezji Częstochowskiej i VIII Archidiecezjalny Kongres Eucharystyczny*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 9–11, s. 73–77.
- Nowak S., *List Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego na rozpoczęcie wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu w Radomsku 5 maja 2005 r.*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 115–118.
- Nowak S., *List do wiernych dekanatu blachowieńskiego przed wieczystą adoracją w Blachowni*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 142–145.
- Nowak S., *Słowo Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego do wiernych dekanatu kłobuckiego przed Kongresem Eucharystycznym w Kłobucku*, „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 79 (2005) nr 6–8, s. 118–119.
- Paweł VI, Encyklika *Mysterium fidei* (3.09.1965).
- Pieczykura B., *Panie, zostań z Ludem Bożym Archidiecezji Częstochowskiej*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 45, s. 1, 3.
- Pierskała R., *Oto wielka tajemnica wiary – implikacje liturgiczne*, [w:] *Wielka tajemnica wiary. Zeszyt teologiczno-pastoralny. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2019/2020*, red. J. Bartoszek, R. Chromy, K. Piechaczek, Katowice 2019, s. 37–52.
- Raczyńska-Lorek A., *Wdzięczność za dar Eucharystii*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 28, s. 1, 3.
- Szymecki S., *Czemu ma dziś służyć Kongres Eucharystyczny*, „Studia Theologica Vasaviensia” 25 (1987) nr 1, s. 143–156.
- Woynarowska K., *Za Maryją idziemy do Jezusa*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 22 s. 1, 4, 5.
- Wyszyńska A., *Bóg się przybliżył...*, „Niedziela Częstochowska” 48 (2005) nr 46, s. 1, 3.
- Zadrozny K., *Obecność Jezusa w Eucharystii źródłem życia Kościoła*, [w:] *Teologiczne refleksje wokół tajemnic wiary*, red. R. Ceglarek, P. Maciaszek, Częstochowa 2020, s. 199–209.